

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ КОЕФІЦІЄНТІВ ПОЛІНОМА-АПРОКСИМАЦІЇ ДІАГРАМИ ФІЗИЧНОГО СТАНУ БЕТОНУ

Запропоновано методика визначення й отримано значення коефіцієнтів полінома 5-го ступеня апроксимації діаграми фізичного стану бетону, котрі можна застосувати в розрахунках міцності залізобетонних елементів.

Ключові слова: поліном, передумови, коефіцієнти, апроксимація, бетон.

Предложена методика определения и получено значение коэффициентов полинома 5-ой степени аппроксимации диаграммы физического состояния бетона, которые можно применить в расчетах прочности железобетонных элементов.

Ключевые слова: полином, предпосылки, коэффициенты, аппроксимация, бетон.

The method of determination polynomial of 5th degree coefficients of bodily condition of concrete is offered. This method can be applied in calculating the strength of reinforced concrete elements.

Key words: polynomial, pre-conditions, coefficients, approximation, concrete.

Постановка проблеми. В останні роки теорія розрахунків залізобетонних конструкцій суттєво поповнилась пропозиціями зі створення методів, що базуються на чітких фізичних передумовах із використанням аналітичних апроксимацій залежності σ_b - ε_b діаграми стану бетону. Це уможливорює більш точне враховування особливостей роботи бетону та арматури в складі конструкцій і оцінювання їх напружено-деформованого стану на всіх стадіях роботи. Аналіз праць [1 – 10] та інших показує, що для опису діаграми стану бетону використовують різні функції-апроксимації, але поки що без переконливої відповіді залишається питання про обмеження залежності σ_b - ε_b граничним значенням ε_{bu} при використанні її в інженерних розрахунках залізобетонних елементів (ЗБЕ).

Аналіз останніх досліджень. Системні дослідження повних діаграм стиснутого бетону проводяться як у Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка [10], так і за його межами [4 – 9].

Формулювання цілей статті. У даній статті ставиться за мету висвітлення методу отримання коефіцієнтів полінома-апроксимації діаграми фізичного стану бетону з умови досягнення в ЗБЕ фібровими волокнами бетону граничних деформацій.

Виклад основного матеріалу. У будівельних нормах більшості країн у розрахунках ЗБЕ використовується метод розрахункових граничних станів, основними передумовами котрих є [8]:

- можливість використання гіпотези плоских перерізів;
- граничні значення фібрових деформацій бетону на стиск, вони можуть досягати 2...3,5‰, а в арматурі на розтяг – 2...20‰;
- урахування роботи бетону на спадній ділянці діаграми σ_b - ε_b ;
- нехтування роботою розтягнутого бетону.

Для розв'язання інженерних задач часто виникає потреба в наявності достовірної апроксимації експериментальних кривих σ_b - ε_b аналітичними залежностями. У загальному вигляді залежність σ_b - ε_b при стиску, як

зазначено в праці [9] та інших, повинна відповідати таким вимогам (рис. 1):

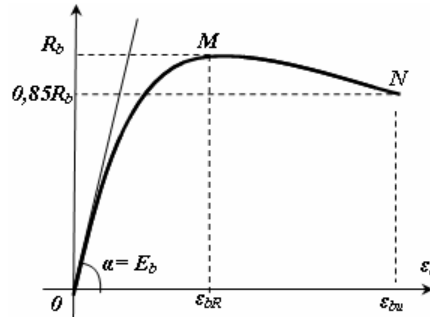

Рисунок 1 – Залежність σ_b - ϵ_b при центральному стиску

- при значенні деформацій бетону $\epsilon_b = \epsilon_{bR}$ напруження стиску $\sigma_b = R_b$;
- при $\epsilon_b = 0$ перша похідна $d\sigma_b/d\epsilon_b = E_b$ – початковому модулю пружності;
- у вершині діаграми при $\epsilon_b = \epsilon_{bR}$, а $d\sigma_b/d\epsilon_b = 0$;
- крива залежності σ_b - ϵ_b на ділянці від ϵ_{bR} до ϵ_{bu} за окресленням наближається до дуги кола, тому кривизни цієї кривої в точках M та N прийняті однаковими ($d^2\sigma_b/d\epsilon_b^2$) $_M = (d^2\sigma_b/d\epsilon_b^2)$ $_N$;
- при значенні $\epsilon_b = \epsilon_{bu}$ напруження стиску в бетоні $\sigma_b = 0,85R_b$.

У даній статті застосовані всі перераховані вимоги, крім останньої. Приймається, що при значенні $\epsilon_b = \epsilon_{bu}$ напруження стиску в бетоні дорівнюють залишковій міцності R_u . Залежність σ_b - ϵ_b запропоновано в розрахунках приймати у вигляді полінома 5-го ступеня

$$\sigma_b = R_b \sum_{i=1}^5 A_i \eta_m^i, \quad (1)$$

де R_b – межа міцності еталонних призм при однорідному стиску;
 A_1, A_2, A_3, A_4, A_5 – коефіцієнти, котрі характеризують міцнісні властивості бетону. Для їх обчислення отримано такі залежності:

$$\begin{aligned} A_1 &= \epsilon_{bR} E_b / R_b = K; & A_2 &= -0,5(A_1 + 3A_3 + 4A_4 + 5A_5); \\ A_3 &= -2 + A_1 - 2A_4 - 3A_5; & A_4 &= (1/(1 + \eta_m))[-y - (7/3)(\eta_m^2 + \eta_m + 1)A_5]; \\ & & y &= (1/(1 + \eta_m))[1 - (\alpha/\eta_m^2) + A_1(1 - \eta_m/\eta_m)]; \\ A_5 &= 3[(1 + \eta_m)(2 - A_1) + 2\eta_m y] / (1 - 3\eta_m + 6\eta_m^2 - 4\eta_m^3); \\ & & \eta_m &= \epsilon_{bm} / \epsilon_{bR}; & \alpha &= R_{bu} / R_b; \\ & & E_b &= 1,1 \cdot 10^4 R_b^{0,3}; \\ & & \epsilon_{bR} &= 0,0007 R_b^{0,31}. \end{aligned}$$

У момент досягнення ЗБЕ максимального опору дії зовнішньому навантаженню $\eta_m = \eta_u$. Тоді значення η_u діаграми стану бетону можна обчислювати згідно з роботою [10] з параметричного рівняння діаграми стану елемента

$$\begin{aligned} &a^5 \eta_u^5 - (K+b)(a+b)a^4 \eta_u^4 - 24b^2 a^3 \eta_u^3 + \\ &+ 12(b^2 - 2)b^2 a^2 \eta_u^2 - 12b^4 (a\eta_u + 1)(\ln(a\eta_u + 1))^2 + \\ &+ 12\eta_u a b^2 (a\eta_u + 2)(a\eta_u + 1)\ln(a\eta_u + 1) = 0, \end{aligned} \quad (2)$$

де $a = (K-2)$; $b = (K-1)$; $K = (E_b \epsilon_{bR} / R_b) \approx 4 \dots 1$, $K \neq 2$.

При $K=2$ рівняння (2) на основі граничного переходу набуває вигляду

$$\eta_u^2 - 6\eta_u + 6 = 0. \quad (3)$$

Залишкова міцність бетону для підрахунку коефіцієнтів α знаходиться з умови

$$R_u = R_b (K\eta_u - \eta_u^2) / [1 + (K-2)\eta_u]. \quad (4)$$

Отримані значення коефіцієнтів полінома-апроксимації діаграми σ_b - ϵ_b залежно від класу бетону наведені в табл.1.

Таблиця 1 – Коефіцієнти полінома (1) параметрів апроксимації діаграми σ_b - ϵ_b стану бетону для розрахунку ЗБЕ

Клас бетону	R_b , МПа	ϵ_{bR}	$E_b \cdot 10^3$, МПа	η_u	$A_1=K$	A_2	A_3	A_4	A_5
B10	6,0	0,00122	18,830	1,3763	3,8284	-6,1663	5,2537	-2,3218	0,4061
B12,5	7,5	0,001307	20,133	1,3638	3,5093	-5,1375	4,0214	-1,6675	0,2743
B15	8,5	0,001359	20,904	1,3565	3,3421	-4,6041	3,3894	-1,3347	0,2074
B20	11,5	0,001493	22,888	1,3384	2,9704	-3,4428	2,0433	-0,6398	0,069
B25	14,5	0,001604	24,536	1,3237	2,7137	-2,6742	1,1961	-0,2242	-0,0114
B30	17	0,001685	25,735	1,3133	2,5504	-2,2106	0,7195	-0,009	-0,0504
B35	19,5	0,001758	26,817	1,3039	2,4176	-1,8552	0,3867	0,1222	-0,0712
B40	22	0,001825	27805	1,2954	2,3065	-1,5798	0,1627	0,1881	-0,0775
B45	25	0,001899	28,892	1,2862	2,1943	-1,3296	0,007	0,1977	-0,0693
B50	27,5	0,001956	29,730	1,279	2,1142	-1,1743	-0,0452	0,1565	-0,0512
B55	30	0,002009	30,516	1,2723	2,0437	-1,0589	-0,037	0,076	-0,0238
B60	33	0,002069	31,401	1,265	1,9691	-0,9652	0,0437	-0,0682	0,0206

Висновки. Запропонована вище методика з використання поняття екстремального критерію міцності дає змогу одержати значення коефіцієнтів полінома 5-го ступеня для різних класів бетону. Даний підхід дозволяє отримати повну картину роботи бетону в складі ЗБЕ.

Література

1. *Пособие по проектированию бетонных и железобетонных конструкций из тяжелого и легкого бетонов без предварительного напряжения арматуры (к СНиП 2.03.01-84) / ЦНИИпромзданий Госстроя СССР, НИИЖБ Госстроя СССР, М.:ЦИТП Госстроя СССР, 1989. – 192 с.*
2. *ACI 318 M – 95. Building Code Requirements for Structural Concrete and Commentary. ASI, 1996. – 369 p.*
3. *EN 1992-1: (Final draft, October 2001). Eurokode 2: Design of concrete structures – Part 1: General rules and rules for buildings. – Brussels, 2002. – 230 p.*
4. *Байков В.Н. Построение зависимости между напряжениями и деформациями сжатого бетона по системе нормируемых показателей / В.Н. Байков, С.В. Горбатов, З.А. Димитров // Изв. вузов. Стр-во и архит. – 1977. – № 6. – С. 15 – 19.*
5. *Бамбура А.М. К построению деформационной теории железобетона стержневых систем на экспериментальной основе / А.М. Бамбура, А.Б. Гурковский // Будівельні конструкції. – К.: Будівельник, 2003. – Вып. 59. – С. 121 – 130.*
6. *Вахненко П.Ф. Сучасні методи розрахунку залізобетонних конструкцій на складні види деформацій / П.Ф. Вахненко. – К.: Будівельник, 1992. – 112 с.*
7. *Дорофеев В.С. Расчет изгибаемых элементов с учетом полной диаграммы деформирования бетона: монография / В.С. Дорофеев, В.Ю. Барданов. – Одесса: Издательство ОГАСА, 2003. – 210 с.*
8. *Мурашко Л.А. Розрахунок міцності залізобетонних згинальних елементів за закордонними нормами: навчальний посібник / Л.А. Мурашко, Р.І. Кінаш, В.В. Левчич. – Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 1999. – 236 с.*
9. *Байков В.Н. Расчет изгибаемых элементов с учетом экспериментальных зависимостей между напряжениями и деформациями для бетона и высокопрочной арматуры / В.Н. Байков // Известия вузов. Строительство и архитектура. – 1981. – №5. – С. 26 – 32.*
10. *Павліков А.М. Розрахунок граничних значень деформацій бетону стиснутої зони нормального перерізу косозігнутих залізобетонних елементів / А.М. Павліков // Збірник наукових праць (галузеве машинобуд., буд-во) / Полт. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка. – Полтава: ПолтНТУ, 2005. – Вып. 15. – С. 36 – 42.*

Надійшла до редакції 28.04. 2010

© А.М. Павліков, П.А. Юрко